

Korta Läkemedelsnyheter Geriatrik

Läkemedelsspecialist: Birgitta Elfsson

Smärtstillande läkemedel lugnar dementa patienter med beteendestörningar

Många patienter med demens behandlas med antipsykotika mot beteendestörningar men en norsk studie visar att smärtstillande läkemedel kan vara ett bättre alternativ. En av fem dementa som fick smärtstillande medel blev signifikant mindre agiterad och aggressiv jämfört med kontrollgruppen.

I studien randomiserades deltagarna i kluster (grupper). Totalt inkluderades 60 kluster (oberoende avdelningar) från 18 äldreboenden i fem olika kommuner i Norge. Inkluderades blev de >65 år med måttlig till svår demens med kliniskt signifikanta beteendestörningar som bott på äldreboendet minst 4 veckor.

Totalt 352 patienter randomiserades till behandling med smärtstillande medel I (33 kluster, n=175, 85 år (65-101), 74% kvinnor) eller till kontrollgrupp med sedvanlig behandling (27 kluster, n=177, 87 år (67-104), 75% kvinnor). Behandlingen pågick 8 veckor med 4 veckors uppföljning. Smärtläkemedel valdes enligt ett särskilt protokoll med fyra olika alternativ. Deltagare som saknade smärtläkemedel vid start fick paracetamol max 3 gram per dygn (69%). Deltagare som redan behandlades med maxdos paracetamol eller låg dos morfin fick morfin 5-10 mg två gånger dagligen (2%). Deltagare som inte kunde svälja eller behandlades med lågdos buprenorfin fick transdermalt buprenorfin 5-10 µg/h (22%). Deltagare med neuropatisk smärta behandlades med pregabalin max 300 mg per dygn (7%). Primärt effektmått var agitation vilket utvärderades med CMAI (Cohen-Manfield agitation inventory) och användes att skatta olika typer av aggressivitet och agiterat beteende. Sekundära effektmått var aggression vilket utvärderades med avseende på beteendesymtom med skalan NPI-NH (Neuropsychiatric inventory- nursing home) och smärta som skattades med skattningsinstrumentet MOBID-2 (mobilisation-observation-behaviour-intensity-dementia-2). Man skattade även ADL-förmåga (activity of daily living) och kognition (mini-mental state examination). Agitation minskade signifikant i interventionsgruppen jämfört med kontrollgruppen efter 8 veckors behandling (P<0.001). Den genomsnittliga reduktionen för agitation enligt skattningen var 17% (behandlingseffekts estimat -7.0, 95% CI -3.7 till 10.3). Smärtbehandlingen var även signifikant gynnsam för beteendestörningar (-9.0, -5.5 till -12.6) och smärta (-1.3, -0.8 till -1.7). Man såg dock ingen signifikant skillnad vid skattning av ADL-förmåga eller på kognition av smärtbehandlingen mellan grupperna.

Referens: Husebo B, et al. Efficacy of treating pain to reduce behavioural disturbances in residents of nursing homes with dementia: cluster randomised clinical trial. *BMJ* 2011;343:d4065 doi:10.1136/bmj.d4065.